

his addi possunt omnia testimonia quæ invocationi Sanctorum communia sunt, quæ tanto efficacius convincunt de Virgine, quanto ipsa excellentior est ipsis.

3. Præterea adjungi potest ratio similis illis, quæ sectione præcedenti facta est. Quia B. Virgo orat et intercedit pro nobis, et hoc modo nos adjuvat; cur ergo non expediet illam orare, ut hoc ipsum beneficium nobis præstet? Inter homines enim non solum rogamus eum qui rem optatam præstare potest; sed etiam eum qui apud eum intercedere potest; quid ergo obstare potest quin simili modo ad Virginem oremus? Neque enim timendum est, ne nostras orationes non agnoscat, quia (ut probavimus, et universa Ecclesia sentit) res nostras cognoscit, et præcipue orationes quæ maxime ad illius honorem et statum beatificum, et ad nostram utilitatem pertinent. Deinde non obstat Christi honor, quia sicut ipsa Virgo per Christum orat, et sicut nos, cum Deum oramus, per Christum petimus, ita cum oramus Virginem, non aliud petimus, quam ut Christum ipsum pro nobis oret, vel Deum per Christum, et ut nostram indignitatem et infirmitatem suppleat, et ita totum redundat in gloriam Christi. Atque eadem ratione totum cedit in divinam gloriam, quia hæc oratio ad Virginem prædicto modo et sensu facta non ad cultum patriæ, sed ad cultum dulciæ vel hyperdulciæ pertinet.

4. *Objectio.* — *Responsio.* — Dices: nonne major esset fiducia majorque Dei gloria, si immediate ad Deum accederemus? Respondetur interdum hoc facere, bonum esse ac expediens; tamen quod aliquando per Virginem accedamus, etiam est illi placitum, et per se conveniens. Primo, ob majorem reverentiam divinæ majestatis, ut significavit Bernardus, locis supra citatis. Secundo, propter matris honorem. Ut enim Deus amicos suos honoret, interdum per eos facit, quod sine illorum intercessione non concedit, sicut legimus fecisse cum Abraham, et Abimelech, Genesis 20; et clarius cum Job et amicis ejus, Job 42: *Job autem servus meus orabit pro vobis, faciem ejus suscipiam.* Tertio, ut dignitas intercessoris suppleat inopiam nostram, unde Virginem interpellare, non est de divina misericordia diffidere, sed de propria indignitate et indispositione timere. Unde Bernardus, dicta hom. in *Missus est*: *Si* (inquit) *criminum immanitate jaclatur*, etc.; et eodem sensu dixit in serm. de Nativitate

Mariæ: *Hæc peccatorum scala, hæc tota ratio spei meæ.* Et similia multa habent Petrus Damianus, Andreas Creten., et alii supra citati; et optime Richardus Victorinus, c. 23 in Cant.

5. Ex his sequitur, non solum esse a nobis Virginem orandam, sed etiam præ omnibus Sanctis. Primo, quia ejus oratio dignior est et efficacior (ut ostendimus), et ipsa quo nos magis amat, humiliorque est, eo promptior est et sollicitior pro nobis. Secundo, quia ejus oratio universalior est, nam quidquid alii impetrant, aliquo modo per Virginem impetrant, quia, ut Bernardus dixit, illa est mediatrix ad mediatorem, et veluti collum per quod influentiæ capitis ad corpus descendunt; et ideo ep. 174 monet Bernardus, ut quidquid Deo offerre volumus, per Mariam offeramus: *Ut eodem alveo ad largitorem gratiæ gratia redeat quo fluxit*; et serm. *Signum magnum*: *Totum, inquit, nos habere voluit per Mariam.* Et Germanus, ser. de Zona: *Nemo est cui donum concedatur, nisi per te.* Et ideo vocant illam, *refugium nostrum, naufragantium portum*, et similibus encomiis, quæ passim in citatis Sanctis reperitur. Et hinc ortum est ut inter alios Sanctos non utamur uno ut intercessore ad alium, quia omnes sunt ejusdem ordinis; ad Virginem autem tanquam ad reginam et dominam, alii adhibentur intercessores. Quo sensu Angelicam salutationem aliis Sanctis recitamus, ut, nimirum, eam pro nobis Virgini representent. Rursus, hinc etiam fit interdum, ut nonnullos Sanctos ad hæc vel illa specialia beneficia obtinenda singulares advocatos habeamus, ut constat ex usu Ecclesiæ, et indicavit Augustinus, epistola centesima tertia septima. Virginem autem ad omnia habemus universalem advocatam, quia in omnibus est potentior quam cæteri in singulis. Hinc denique ortum est ut Ecclesia sancta et præstantioribus modis Virginem oret, eam vocando, *spem nostram, vitam, dulcedinem, matrem misericordie*, etc.; et frequentius ac instantius ad illam quam ad reliquos Sanctos oret. Nullus enim est dies in quo non illi publicas orationes offerat, vel in Horis canonicis, vel in Missæ sacrificio, vel signo publice dato semel, aut bis, aut ter in die, ut universus populus Virginem deprecetur. De qua consuetudine nihil omnino certum reperire potui, quamvis in vita D. Bonaventuræ referatur, ejus auctoritate et diligentia cœpisse introduci consuetudinem præbendi signum in occasa solis ad Virginem sa-

lutandam, quod in superioribus etiam tactum est. Præterea, in concionibus etiam publicis orationem ad Virginem præmittit; de qua consuetudine legi potest Arboreus, 4 Theosoph., c. 6; et Castro, verbo *Oratio*, hæc. 4. Deinde ad eam invocandam plures dies festos illi habet dicatos, ut supra late explicuimus. Sentit ergo Ecclesia, Virginis intercessionem et orationem præ omnibus aliis sibi esse utilem ac necessariam; est ergo B. Virgo a nobis præ omnibus oranda. Ut autem Bernardus dixit, ne oratio inefficax sit, post Deum est a nobis amanda et imitanda.

QUÆSTIO XXXVIII.

DE BAPTISMO JOANNIS, IN SEX ARTICULOS DIVISA.

De qua re disputant Doctores in 4, dist. 2, et expositores sanctarum Scripturarum, Matth. 3.

Deinde considerandum est de Baptismo, quo Christus baptizatus est baptismo Joannis; primo, considerandum est de baptismo Joannis in communi; secundo, de baptizzazione Christi.

Circa primum queruntur sex. Primo, utrum conveniens fuerit quod Joannes baptizaret.

Secundo, utrum ille baptismus fuerit a Deo. Tertio, utrum contulerit gratiam.

Quarto, utrum alii præter Christum illo baptismo debuerint baptizari.

Quinto, utrum baptismus ille cessare debuerit Christo baptizato.

Sexto, utrum baptizati baptismo Joannis erant postea baptizandi baptismo Christi.

DISPUTATIO XXIV,

In sex sectiones distributa.

DE JOANNE CHRISTI PRÆCURSORE.

Quoniam ab hac disputatione præcipuam jam nunc hujus materiæ partem exordimur, in qua de mysteriis vitæ ac mortis Christi Domini, ac de eo præsertim tempore quo sese hominibus publice manifestavit ac prodidit, tractandum est, operæ pretium duximus a Joanne, Christi præcuratore, initium sumere, quoniam et ad hoc præcipue est missus, ut de Christi adventu publicum testimonium prædicaret, et ab illius baptisate Christus cognosci ac manifestari cœpit. Dicemus ergo primo de ipso Joanne, quis, qualisve fuerit, et ad quod munus a Deo assumptus, quibusque gratiæ donis ac privilegiis ornatus sit; deinde de baptismo ejus in genere, ac tandem

de Christo a Joanne baptizato, et ab æterno Patre inter Jordanis fluenta manifestato disseremus.

SECTIO I.

Utrum Joannes Baptista fuerit præcursor Messie in lege promissus.

1. *Præcursor Christi a Prophetis prædictus.*

— Duo sunt præcipua in Scripturis vaticinia, quibus futurus Messie præcursor prædictus est. Primum est apud Isai., c. 60: *Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.* Alterum est apud Malach., c. 3: *Ecce ego mitto Angelum meum, et præparabit viam ante faciem meam.* Quæ testimonia (ut indicavit Justinus Mart., dial. cum Tryphone, enarrans præsertim prius testimonium) si ante rem impletam considerentur, obscuram prophetiam et ambiguum continere sensum videri possunt; postquam tamen manifestata veritas est, ac Joannes Christum prædicavit, et post prædicationem ejus lex Prophetæque cessarunt, et in Christo impleta sunt omnia quæ de Messia prædicta olim fuerant, satis aperte monstratum est prænunciari hisce in locis Messie præcursorem. Unde Euseb., l. 9 de Demonstr., c. 5; et Prosper, de Prædict. et promission. Deipar., 3, c. 1; et Justinus supra, significant, inter alia signa, quæ data sunt Judæis ad cognoscendum Messie adventum, id unum fuisse, quod ante illum præcursor quidam, tanquam publicus præco, antecessurus esset, qui et hominum reseraret aures, et oculos illuminaret, ut venientem Messiam et audire possent et cognoscere. Quapropter merito hujus præcursoris munus sub duplici metaphora in illis testimoniis significatur. Primo enim appellatur *vox*, quia (ut inquit Epiph., hæc. 69, circa med.) *vox est præparativa auditus hominum, primum enim inarticulatam vocem sonantem reddere solent, clamantes, et longinquo vocantes eos qui ab ipsis aliquid audire debent. Et ubi illi vocem solam audierint, et mentem ad audiendum converterint, auresque præparaverint, tunc is, qui sonantem vocem emisit, de cætero distinguit sermonem quem dicere voluit. Sic etiam Joannes vox fuit, aures hominum præparans, non enim ipse Verbum, sed post ipsum venit Verbum.* Deinde appellatur *Angelus*, non natura (ut sentit Origenes, t. 5 in Joan., et ejus tacito nomine Cyril. refert, l. primo in Joann., c. septimo, et Beda, Marc. 1), sed munere et officio, ut ii-

dem Patres tradunt. Quia nimirum præcursor Domini futurus erat nuncius a Deo missus, qui clamaret, et adventum Messie hominibus nuntiaret, sicque viam Domino præpararet. Unde quasi ad evertendum illum errorem, dixit Joann., c. 1: *Fuit homo missus a Deo; homo*, inquit, propter naturam, sed *missus a Deo*, et ideo Angelus ministerio. Ut autem notavit Chrysost., in Imperfecto in Matt., hom. 27, singulariter vocatus est *Angelus* præcursor Domini, ut sanctitas ejus ac vitæ puritas, quæ tanto muneri necessaria erant, indicarentur: *Puto*, inquit, *quod gloriosior est Joannes, quia homo fuit, et propter virtutis meritum, Angelus est vocatus, quam si nomine Angelus et natura fuisset. Angelus enim, hoc ipso quod Angelus est, non est virtutis præmium, sed nature proprietas. Iste autem mirabilis est, qui in humana natura Angelicam sanctitatem transgressus est, et obtinuit quod non habuit natura, per gratiam.*

2. *Joannes Baptista Messie præcursor a Deo promissus.* — *Tota Joannis vita vere vox clamantis in deserto.* — *Joannes Christi lucerna.* — Primum igitur omnium constat ex his testimoniis, promissum fuisse a Prophetis quemdam hominem Messie præcursorem, cujus id esset futurum munus; præparare, scilicet, viam ante faciem Messie, non solum nuntiando adventum ejus (quod aliis quoque Prophetis commune fuit), sed etiam ostendendo illum præsentem, et quasi digito monstrando, et prædicatione sua homines disponendo, ut illum susciperent. Unde Chrysostomus supra: *Omnes Prophetæ venturum testati sunt, ille solus jam venisse monstravit. Deinde alii Prophetæ missi sunt ut adventum ejus annuntiarent, iste autem ut præpararet viam ipsius; aliud autem est adventum ejus annuntiare, aliud est viam præparare. Nuntiantibus adventum ejus prædicationis sermo commissus est; præparanti autem vias, humane correctionis opus injunctum est.* Secundo, constare ex his facile potest, has prophetias impletas esse in Joanne, atque adeo illum fuisse præcursorem Messie a Deo promissum. Primo quidem, quia priorem prophetiam exposuit idem Joannes de seipso, Joan. 1, ubi interrogatus a Judæis quisnam esset, cum negasset se Christum esse, Eliam aut Prophetam, et ipsi urgerent, dicentes: *Quis es, ut responsum demus iis qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?* ait: *Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Prophetæ. Ubi clare affirmat esse se præcur-*

sorem Messie, illum quem sub nomine vocis Isaias ante prædixerat, et ita etiam exposuerunt Matthæus et Lucas, c. 3, et Marcus, c. 1. Posterius autem testimonium de ipsomet Joanne exposuit Christus, Matt. 11, dicens: *Hic est de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam.* Secundo, hoc patet ex consensione verborum utriusque prophetie cum rebus a Joanne gestis, et in Joanne. Primum enim vere is dicitur *vox clamantis in deserto*, quia, ut Lucas dicit, c. 3, *factum est verbum Domini super Joannem, Zachariæ filium, in deserto; et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum penitentie.* Quin potius universa ejus vita appellari potest perpetua quædam *vox clamantis in deserto*, quia ab utero matris cœpit Christum in montanis Judæe prædicare ac divulgare; et statim ac natus est, per patrem suum cœpit de Christo prophetare ac prædicare. Nam (ut dicit Ecclesia in hymno sancti Joannis) per ipsum fuit vox Zachariæ restituta, et gratia prophetie communicata, qua Christi adventum prædicavit, dicens: *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit et fecit redemptionem plebis sue.* Deinde statim ab infantia eremum inhabitare orsus (ut infra dicemus), quamvis non verbis, factis tamen ac exemplo Christum virtutisque viam prædicare cœpit. Inde tandem postea egressus, proprie et vere fuit *vox clamantis*, seu, *vox clamantis in deserto.* Quod ad litteram (ut inquit Cyrillus in Isai., et Eusebius supra) intelligitur de deserto prope Jordanem, in quo penitentiam prædicare exorsus est. Per metaphoram vero (ut inquit Hieronymus) intelligitur *Ecclesie solitudo*, de qua Isaiæ 35 dicitur: *Levare deserta sitiens, exultet solitudo, et floreat quasi lilium.* Hæc enim deserta erat natiuitas Dei, et ab idolis tenebatur. Verba item alterius prophetie optime in Joannem conveniunt, qui et nuntius Dei fuit, et Angelicam in terris vitam agens, missus a Deo Patre est, *ante faciem suam*, id est, ante Verbum incarnatum, quod *facies Patris* dicitur, juxta illud Ps. 79: *Domine Deus virtutum, concepe nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus.* Vel certe missus est ab ipsomet Verbo, *ante faciem suam*, id est, ante seipsum, juxta communem phrasim Scripturæ. Unde Zachariæ Luc. 1, intelligens completam esse in filio suo hanc prophetiam, inquit: *Tu puer, Prophetæ Altissimi vocaberis, præbis enim ante faciem Domini, parare vias ejus.* Paravit autem viam Domini (ut in utraque prophetia præ-

dictum erat) prædicando Christum jam venisse, et regnum cœlorum prope esse, et hortando omnes ad penitentiam, ut sese ad Christum et spirituales ejus fructus suscipiendos compararent. Est igitur manifeste in Joanne impleta utraque de præcursore Messie prophetia; ipse ergo fuit præcursor a Deo promissus. De quo nonnulli Patres etiam interpretantur illud Psalm. 131: *Paravi lucernam Christo meo.* Ita Cyrillus, l. 1 in Joann., c. 7; et Tertullianus, lib. cont. Judæos, c. 9, ubi sic inquit: *Nec novum est Spiritui Sancto Angelos appellare eos, quos ministros suæ virtutis Deus præfecit. Idem enim Joannes non tantum Angelus Christi vocatus est, sed et lucerna lucens ante Christum. Paravi enim, inquit, lucernam Christo meo, ut David prædicat. Quare ipse Christus, veniens adimplere Prophetas, dicit ad Judæos: Ille fuit lucerna ardens et lucens; utpote qui non tantum vias ejus præparabat in eremo, sed et agnum Dei demonstrando, illuminabat mentes hominum præconio suo.* Eandem expositionem habent Idacius Clarus, lib. 1 contra Varimadum Ariannum, non longe a princ.; Aug. et Hieronym., eundem Psalmum exponentes.

SECTIO II.

Quodnam fuerit munus præcursoris.

1. In hoc munere explicando, hæretici hujus temporis mire hallucinantur, et infinita mendacia confingunt. Dicunt enim Baptistæ ministerium fuisse abrogare Mosaicam legem, sicut de facto, inquit, et jure abrogavit, et cæremónicas Mosaicæ abstulit, totumque statum religionis mutavit. Hinc præterea addunt ipsum novum Testamentum inchoasse, et baptismum in illo permansurum instituisse, gentesque ad illum, et ad Ecclesie societatem manifeste recepisse, et alia similia, quæ late refert Canisius, lib. de S. Joanne, c. 6. Ad hæc autem portenta asserenda solum nituntur verbis illis Christi, Lucæ 16: *Lex et Prophetæ usque ad Joannem.* Propter quæ nonnulli etiam Patres asseruerunt Joannem fuisse antiquæ legis finem, et novæ principium. Unde Cyril. Hierosol., cat. 3: *Veteris, inquit, Testamenti finis, et novi principium est baptismus. Joannes erat dux ejus, quo major inter natos mulierum nullus, qui finis erat Prophetarum. Omnes enim Prophetæ et lex usque ad Joannem, et idem erat rerum Evangelicarum principium, initium enim Evangelii Jesu Christi erat Joannes baptizans.* Et infra vocat

Joannem hujus gratiæ ducem. Et S. Paulinus, in Natali 9 de S. Felice, sic inquit:

Hic est præcursor Domini, et Baptista Joannes, Idem Evangelii sacra janua, metaque legis.

2. Insuper Petrus Chrys., serm. 91 de S. Joanne, in hunc modum loquitur: *Christi præco, arcanum Patris, Filii nuntius, signifer superni regis, peccatorum venia, Judæorum correctio, vocatio gentium, et (ut proprie dicam) legis et gratiæ sibi.*

3. *Præcursoris officium quod.* — Sed horum hæreticorum sententia, et in Christum injuriosa est, et nullo nititur apparenti fundamento. Dicendum igitur est, præcursoris munus illud duntaxat fuisse, quod in prædictis Prophetarum testimoniis continetur, quodque Zacharias, Luc. 1, illis verbis complexus est: *Tu puer Prophetæ Altissimi vocaberis, præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus, ad dandam scientiam salutis plebi ejus.* Hanc vero scientiam salutis, præcursorisque ministerium apertius explanat Joan., c. 1, dicens: *Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.* Primum ergo ac præcipuum munus præcursoris fuit, ut testimonium de Christo perhiberet, prædicando ipsum esse Messiam in lege promissum, et ut populum præpararet ac disponderet ad hoc testimonium de Christo suscipiendum. Quod partim fecit exemplo vitæ innocentissimæ et integerrimæ, partim prædicando penitentiam, et ad hunc eundem finem (ut infra dicemus) ordinatus est baptismus ejus, quo mediante multitudinem hominum congregabat, quibus Christum ac Messiam annuntiabat. Et ita exponunt hoc munus præcursoris Patres omnes exponentes prædicta Joannis et Lucæ testimonia, præsertim Augustinus, Ambr., Chrysost., Cyrill. et alii, quos statim referam. Confirmatur ex rationibus quas Sancti assignant, ob quas fuit necessarium hoc præcursoris munus; nimirum quoniam Christi adventus futurus erat occultus, et in humilitate ac paupertate, ideoque conveniens fuit ut præter alia signa de Messia exhibita, præcederet etiam quidam testis omni exceptione major, qui illum veluti digito demonstraret, ut recte dicit Augustinus, tract. 25 in Joann. Accedebat præterea, homines propter innumera peccata fuisse veluti obæcatos ad videndum lumen Christi, quare ex-

pediens idcirco erat ut prædicatio Joannis præcederet, qua homines ad pœnitentiam provocaret, ut ablatis densissimis delictorum tenebris, splendidissimum justitiæ solem intrari possent, ut Augustinus late prosequitur, hom. 20 et 21 de Sanctis; et Origen., t. 5; et Chrys., hom. 5 in Joan. Præcursoris ergo munus nullum aliud fuit, quam testimonium reddere Messiae, et præparare homines ad illud testimonium suscipiendum.

4. *Novam legem aut testamentum condere non fuit munus præcursoris.* — Ex quo infero, et dico secundo, non pertinuisse ad munus præcursoris ferre legem gratiæ, aut novum condere testamentum. Est de fide, et probatur primo, quia id non esset ante Christum præcurrere, sed munus potius ac dignitatem Christo præripere. De illo enim solo scriptum erat Isaïæ 33: *Dominus Rex noster, Dominus legifer noster*; et Joel. 2: *Filii Sion exultate, et lætamini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis Doctorem justitiæ.* Quæ testimonia, aliæque similia fuse explicuimus et confirmavimus in præcedenti tomo, disp. 47, sect. 2; sed omnia clarius explicuit Joannes, c. 1, dicens: *Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.* Et infra refert testimonium ejusdem præcursoris dicentis: *De plenitudine ejus nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia, quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est.* Sub gratia autem quæ a veteri lege distinguitur, inversa lex gratiæ comprehenditur, in qua potissimum est gratia ipsa, et efficacia quam ad illam conferendam habet. Propter quam, ad Romanos 8, vocatur a Paulo, *lex spiritus vite in Christo Jesu.* Et confirmatur, quia nunquam æternus Pater jussit nobis ut obediamus præceptis Joannis, sed Filii sui, dicens: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite*, Matth., et Luc. 9, et 2 Pet. 1. Neque Christus ipse præcepit nobis servare mandata Joannis, sed sua, Joann. 13: *Mandatum novum do vobis*; et cap. 14: *Mandata mea servate*; et cap. 15: *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.* Et Matth. ult. dicit Apostolis: *Docete omnes gentes, docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis.* In tota autem Scriptura nullum est verbum in quo insinuetur Joannem fuisse legislatorem; ergo hæretici hoc asserentes, et sibi ipsis contrarii sunt, qui nihil credendum existimant, nisi quod in Scriptura habetur; et ipsi Scripturæ repugnant, quæ solum Christum facit legis gratiæ auctorem.

Et confirmatur secundo, nam præceptum de suscipiendo baptismo (quod videtur esse veluti janua totius legis gratiæ, et in quo ipsi hæretici multum ponunt) non est a Joanne latum, sed a Christo. Tum quia (ut infra probabo) baptismus Christi valde diversus est a baptismo Joannis, et præceptum de baptismo Christi durat; de baptismo autem Joannis nullum est, imo nec fuisse unquam, etiam quando Joannes baptizabat, verisimile est, ut infra dicemus. Et quidem tametsi fuerit, ad legem gratiæ non pertinuisse certum profecto est, cum in illa non obliget, neque obligaverit unquam. Tum etiam quia, Joann. 3 legimus Christum dixisse: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto*, de Joanne vero nec scriptum, nec traditum habemus, quod similia verba, quæ præceptum indicare possunt, protulerit. Nec sine causa dixit Christus: *Ex aqua et Spiritu Sancto*; ut significaret se non præcipere baptismum Joannis, qui erat in sola aqua; sed suum, qui futurus erat etiam in Spiritu Sancto, ut dicitur Joann. 1. Tandem lex nova vel est idem quod Novum Testamentum, vel in illo continetur: sed non est testator Novi Testamenti Joannes, sed Christus; non enim Joannes morte sua, sed Christus illud confirmavit, teste Paulo, ad Hebr. 9; non ergo Joannes est auctor legis novæ, sed Christus. Neque enim a Joanne factæ sunt promissiones Novi Testamenti, sed a Christo, neque in Joannis meritis fundantur, sed Christi; nec Joannes fundavit Ecclesiam, instituit sacramenta, summusve illius est Pontifex, sed Christus, ut prædicta disp. 47 superioris tomi latius tractatum est.

5. *Lex vetus non est a Joanne abrogata.* — *Lex vetus per Christum abrogata.* — Hinc dico tertio, Joannem non immutasse, neque abrogasse legem veterem, neque hoc ad munus illius pertinuisse. Hæc assertio de fide est, et necessario sequitur ex præcedenti. Quia lex vetus non est abrogata, nisi per novam. Neque auctoritas abrogandi legem est, nisi apud eum qui auctoritatem habet illam condendi. Unde utraque auctoritas æque soli Christo in Scriptura tribuitur, ad Galat. 3: *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum*; et infra: *Quid igitur lex? Propter transgressionem posita est, donec veniret semen cui promiserat*; et infra: *Priusquam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem que revelanda erat.* Itaque lex prædagogus noster fuit in Christo; at ubi venit

fides, jam non sumus sub pædago. Per fidem autem intelligit Paulus vivam fidem Christi et gratiam Novi Testamenti, sicuti aperte explicuit, subjungens: *Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis*; et cap. 4: *Cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes; at ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Et deinde postquam veritatem hanc variis modis ac testimoniis Scripturæ confirmasset, concludit: *Itaque, fratres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ, qua libertate Christus nos liberavit.* Non ergo Joannes, sed Christus legem veterem abrogavit, nosque ab illius jugo et servitute liberavit. Quapropter in Scriptura ubicunque excluditur lex, statim gratia Christi subjungitur; Act. 15: *Quid tentatis Deum imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus, sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari.* Et hæc veritas ut manifesta supponitur ab omnibus Patribus et Theologis, ubicunque de cessatione legalium disputant, ut videre licet præsertim in Augustino et Hieronymo, in epistolis quas inter se mutuo de hac materia scripserunt. Adjungi etiam potest in hujus et præcedentis assertionis confirmationem locus ille Deut. 18: *Prophetam de gente tua, et de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies*; et infra: *Prophetam suscitabo eis de medio fratrum tuorum similem tui, et ponam verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quæ præcepero illi. Qui autem verba ejus, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.* Quod testimonium de Messia esse intelligendum, in superiori tomo, disp. 2, fusius ostendi. Prædicatur autem in illo Messiam futurum alterum legislatorem divinæ legis; et insinuat non obscure Moysi legem fuisse observandam, donec ipse veniret, et nova divinaque præcepta ferret. Ille ergo divinus Propheta fuit auctor novæ legis, et abrogator veteris, et non Joannes, qui, interrogatus a Judæis an esset Propheta, vere ac fideliter respondit: *Non.* Ut enim notavit Cyrill., l. 1 in Joann., c. 24, non seiscitabantur illum an esset qualiscunque Propheta (hoc enim modo non inficiaretur esse se Prophetam), sed an esset ὁ προφήτης, id est, ille Propheta, cujus præcepta et leges audituri essent. Et ideo merito respondit se non esse Prophetam

illum, sed esse vocem præparantem homines, ut essent dispositi ad audiendum illum Prophetam, ejusque fidem et Evangelium suscipiendum. Et hoc sensu dixit recte Augustinus, serm. 20 de Sanctis, Joannem sub lege existentem Christum proclamasse et prædicasse, et hoc modo legem ad Evangelium transmisisse: *Quod enim, inquit, nondum natus de secreto materni uteri prophetavit, et ex-pers lucis jam testis est veritatis, hoc est intelligendum quod latens sub velamine et carne litteræ, et Redemptorem mundi spiritu prædicavit, et nobis Dominum nostrum de quodam legis utero proclamavit*; et infra: *Quod autem Joannes in carcere constitutus ad Christum discipulos suos ordinat, legem ad Evangelium transmittit*; et infra: *Præmittitur ante Jesum Christum Joannes, quasi Testamentum Vetus ante Novum.* Similiter Hilar., can. 14 in Matt.: *Joannes, inquit, formam prætulit legis, quia lex Christum prædicavit; et Joannes profectus ex lege est, Christum ex lege prænuncians.* Elegantius et apertius Chrys., hom. 3 Imperf., tractans illa verba: *Vox clamantis in deserto: Vox, inquit, est sonus confusus, nullum secretum cordis ostendens*; et infra: *Verbum autem est sermo rationalis, mysterium cordis aperiens*; et infra: *Ideo ergo Joannes dictus est vox, non verbum, quia per Joannem neque misericordias suas Deus, neque justitias, neque ante constitutionem mundi præparata consilia, demonstravit, sed hoc tantummodo, quia aliquid magnificare Deus in hominibus meditabatur; postea autem per Filium suum plenissimum mysterium suæ voluntatis aperuit*; et infra, allegorice exponens locustas quas manducabat Joannes: *Quod docebat, inquit, idem manducabat, volatilia quidem erant, non autem magna, nec satis in altum volantia, quia Judæi, quibus a Joanne pœnitentia sola injungebatur, secundum justitiam legis, metu pœnæ vivebant, non secundum spiritualia et altissima Christi præcepta*; et infra: *Ideo Joannes mel agreste edebat, quoniam adhuc ante Christum, ante Spiritum Sanctum constitutus sub lege, legis utebatur eloquiis, insipidis, insuavis et agrestibus*; et infra: *Filius Dei sub lege factus est, ut eos, qui sub lege erant, redimeret et educeret; Joannes autem sub lege natus est, non ut eos qui sub lege erant educeret, sed ut essent sub lege, et secundum legem, et viverent, et docerent, propterea nihil extra legem aut fecit, aut docuit; sed tantum pœnitentiam prædicavit.*

6. *Objectio hæreticorum.* — *Responsio.* —